

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 marca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał T. M. emeryturę od 21 lutego 2018 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Do wyliczenia emerytury przyjęto:

- kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 59.237,87 zł,
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą 106.475,05 zł,
- średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach tj. 219,60 miesięcy.

W związku z tym kwota emerytury wyniosła 754,61 złotych, której nie podwyższono do najniższej emerytury (1.000 złotych) ze względu na brak udokumentowania przez wnioskodawcę łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 25 lat.

(decyzja k. 49 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

W dniu 30 marca 2018 roku wnioskodawca odwołał się od powyższej decyzji, wskazując, że organ rentowy błędnie nie uwzględnił okresu prowadzenia przez niego w okresie od 23 marca 1990 roku do 1 czerwca 1996 roku handlu obwoźnego oraz nie zaliczył okresu opieki nad niepełnosprawną matką, przez co przyjął brak 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Wniósł nadto o uwzględnienie prowadzonej przez niego, równoległe do zatrudnienia pracowniczego, działalności gospodarczej – „usługi reklamowe” w okresie od 1 marca 2002 roku do 5 listopada 2007 roku. (odwołanie k. 2-7)

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 20 kwietnia 2018 roku organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Wskazał, że wnioskodawca udowodnił łącznie 17 lat, 1 miesiąc i 17 dni okresów składkowych oraz 5 lat, 11 miesięcy i 18 dni okresów nieskładkowych (ograniczone do 1/3 okresów składkowych – 5 lat, 8 miesięcy i 16 dni). (odpowiedź na odwołanie k. 65-66)

Na rozprawie z dnia 2 kwietnia 2019 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania. (protokół rozprawy - płyta CD k. 166)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. M. urodził się (...), w dniu 22 stycznia 2018 r. złożył wniosek o emeryturę. (wniosek k. 1-4 odw. pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

W okresie od 31 stycznia 1974 roku do 1 maja 1974 roku był pracownikiem Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa (...) w Ł., zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku taraniarza. (zaświadczenie k 7 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

Od dnia 9 grudnia 1974 roku do 15 lipca 1975 roku wnioskodawca był zatrudniony w Zakładach (...) w Ł., w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku robotnika magazynowego. (zaświadczenie k 8 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

W okresie od 13 czerwca 1980 roku do 10 listopada 1980 roku był pracownikiem (...) Oddziału Gastronomii w Ł. Zakładzie Restauracji, Barów i (...), zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku agenta zakładu gastronomicznego. (świadcstwo pracy k 9-11 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

W okresie od 30 grudnia 1981 roku do 1 kwietnia 1986 roku T. M. posiadał zezwolenie na wykonywanie rzemiosła w zakresie wyrobów pamiątkarskich z siedzibą w Ł. przy ul. (...) (nr (...)). (zaświadczenie k 13 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

Od dnia 11 kwietnia 1986 roku miał przyznane zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie gastronomii: Bar – (...). Działalność ta została zlikwidowana z dniem 28 października 1986 roku. (zaświadczenie k 14 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

W okresie od 18 października 1989 roku do 26 marca 1990 roku ubezpieczony miał zarejestrowaną działalność gospodarczą, której przedmiotem było wytwarzanie artystyczne w zakresie plastyki. (nr (...)). (zaświadczenie k 19 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

W okresie od 26 marca 1990 roku do 1 czerwca 1996 roku T. M. miał zarejestrowaną pod nr (...) działalność gospodarczą, której przedmiotem miało być krawiectwo, pośrednictwo handlowe, handel obwoźny artykułami spożywczymi i przemysłowymi krajowymi i zagranicznymi oraz import – export niekoncesjonowany. (nr (...)). (zaświadczenie k 18 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

Z tytułu tej działalności nie odprowadził składek. Zostały one odpisane. (pisma ZUS – I Oddziału w Ł. - k 96 i 138, polecenie księgowania z dnia 7.04.1992 roku k 97-98, wymiar odsetek za zwłokę, odpis – k 99-100, ZUS S-15a – obciążenia składek – k 101-104, wydruk z systemu (...) k 105)

Od 10 lipca 2000 roku do 7 listopada 2007 roku ubezpieczony był pracownikiem A. O. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...), zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku konsultanta ds. reklamy. (świadczenie pracy k 15 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

W okresie od 1 marca 2002 roku do 5 listopada 2007 roku T. M. miał zarejestrowaną działalność gospodarczą, w ramach której świadczył usługi reklamowe, przedstawicielskie i agencyjne. (nr (...)). (zaświadczenie k 16 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

W okresie od 12 listopada 2007 roku ubezpieczony rozpoczął działalność gospodarczą w zakresie reklamy i działalności fotograficznej (nr (...)). (zaświadczenie k 17 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

Od 1 lutego 2013 roku do 30 kwietnia 2013 roku wnioskodawca był pracownikiem M. G. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...), zatrudnionym w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku przedstawiciela handlowego. (świadczenie pracy k 26-27 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

Decyzją z dnia 1 marca 2018 r. organ ustalił kapitał początkowy dla wnioskodawcy. Do obliczenia kapitału początkowego przyjęto 6 lat, 2 miesiące i 8 dni tj. 74 miesiące okresów składkowych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 24,39 % (obliczenie wskaźnika z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. 1980-1989), a wartość kapitału na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 28.507,60 złotych. Do obliczenia wysokości kapitału uwzględniono następujące okresy:

- od 31 stycznia 1974 roku do 1 maja 1974 roku (3 miesiące i 2 dni)
- od 9 grudnia 1974 roku do 15 lipca 1975 roku (7 miesięcy i 8 dni)
- od 13 czerwca 1980 roku do 10 listopada 1980 roku (4 miesiące i 28 dni)
- od 1 stycznia 1982 roku do 31 marca 1986 roku (4 lata, 3 miesiące)
- od 1 kwietnia 1986 roku do 31 października 1986 roku (7 miesięcy)
- od 1 marca 1990 roku do 31 marca 1990 roku (1 miesiąc).

(decyzja i wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego - w aktach kapitałowych)

Decyzją z dnia 9 marca 2018 roku organ rentowy doliczył T. M. do stażu okres opieki nad chora matką w wymiarze 4 lat, 10 miesięcy i 17 dni, uznając za udowodnione 17 lat, 1 miesiąc i 17 dni okresów składkowych oraz 5 lat, 11 miesięcy

i 18 dni okresów nieskładkowych, co po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych wynosi 5 lat, 8 miesięcy i 16 dni. (decyzja k. 51 pliku akt ZUS zainicjowanego wnioskiem z dnia 22.01.2018r.)

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

W myśl art.26 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz.1270) emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 (podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art.40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b oraz art.185) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust.5 i art.183.

Zgodnie z brzmieniem art.173 ust. 1 cytowanej ustawy dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2).

Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy).

Jak stanowi art. 174 ust. 2 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 ww. przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Omawiana regulacja dotycząca emerytury należnej wnioskodawcy w systemie tzw. zdefiniowanej składki oznacza, że wysokość świadczenia zależy od sumy zaewidencjonowanych składek na ubezpieczenie na jego indywidualnym koncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji, jak i zwaloryzowanego kapitału początkowego (art. 25 i 26 tej ustawy), a suma ta dzielona jest przez średnie dalsze trwanie życia, o którym mowa w art. 173 ust. 2, ustalone dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę osoby, dla której obliczana jest emerytura. Kapitał początkowy stanowi odtworzenie składek na ubezpieczenia sprzed wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. przed wprowadzeniem ustawowego obowiązku ewidencjonowania przez ZUS indywidualnych składek każdej osoby podlegającej ubezpieczeniu społecznemu. Kapitał ten ewidencjonowany jest na koncie ubezpieczonego i corocznie waloryzowany, poczynając od 1 czerwca 2000 roku, a następnie każdego 1 czerwca kolejnego roku, według reguł przewidzianych dla waloryzacji składek, a więc przez zastosowanie wskaźników waloryzacji.

W świetle powyższych uwag stwierdzić należy, że w nowym systemie emerytalnym świadczenie emerytalne można otrzymać bez względu na wymiar posiadanych okresów składkowych i nieskładkowych. Istotne jest natomiast, aby

ubezpieczony miał jakikolwiek wymiar okresów ubezpieczenia (składkowych), ponieważ warunkuje to możliwość uzyskania prawa do emerytury w ogóle. Do nabycia prawa do emerytury w nowym systemie konieczne jest natomiast osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego.

Staż w ramach nowego systemu ma znaczenie dla ustalenia kapitału początkowego (art. 173 i nast. ustawy emerytalnej), stanowiącego jeden z elementów obliczenia emerytury ze zreformowanego systemu na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej. Wymiar okresów składkowych i nieskładkowych ma wpływ na wysokość kapitału początkowego, a pośrednio kwoty przysługującej emerytury z nowego systemu. Staż nie ma natomiast znaczenia w nowym systemie emerytalnym z punktu widzenia prawa do świadczenia.

W sprawie niniejszej niesporna pozostawała wysokość składek zaewidencjonowanych na koncie wnioskodawcy, będąca podstawą do ustalenia wysokości emerytury. T. M., reprezentowany przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, w swym odwołaniu kwestionował jedynie staż ubezpieczeniowy przyjęty przez organ rentowy, twierdząc, że wraz z okresem prowadzenia handlu obwoźnego od 23 marca 1990 roku do 1 czerwca 1996 roku, okresem opieki nad matką oraz prowadzenia działalności gospodarczej od 1 marca 2002 roku do 5 listopada 2007 roku osiągnął wymagany staż 25 lat uprawniający do przyznania mu emerytury w wysokości najniższej emerytury.

W myśl bowiem art. 87 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy w przypadku gdy emerytura przysługująca z Funduszu określona w art. 26 jest niższa niż kwota, o której mowa w art. 85 ust. 2 i 3 (najniższej emerytury, emeryturę przysługującą z Funduszu podwyższa się w taki sposób, aby suma tych świadczeń nie była niższa od tej kwoty, o ile ubezpieczony mężczyzna - osiągnął wiek emerytalny wynoszący 65 lat i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat.

Posiadanie minimalnego stażu daje natomiast osobie ubezpieczonej urodzonej po 31 grudnia 1948 r. (w ramach nowego systemu emerytalnego) uprawnienie do otrzymywania świadczenia na minimalnym, gwarantowanym ustawowo poziomie. Staż ma zatem charakter gwarancyjny czy socjalny, a nie ubezpieczeniowy, czyli warunkujący uzyskanie prawa do świadczenia. Osoby posiadające staż w określonym wymiarze (20 lat kobiety / 25 lat mężczyźni) mają prawo do otrzymywania świadczeń w gwarantowanej minimalnej wysokości, jeśli z wyliczenia kwoty świadczenia wynikałaby kwota emerytury niższa od kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Osoby, które nie spełniają warunku stażowego, nie są uprawnione do gwarancji pobierania świadczenia minimalnego, jeżeli z wyliczenia wysokości przysługującego im świadczenia wynika, że jest ono niższe niż ustawowe minimum emerytalne.

Nie przysługuje im więc podwyższenie świadczenia do kwoty ustawowego minimum.

T. M. nie wykazał w niniejszym postępowaniu, by jego staż ubezpieczeniowy wynosił co najmniej 25 lat.

O ile okres prowadzenia działalności gospodarczej od 1 marca 2002 roku do 5 listopada 2007 roku (przypadający w okresie zaliczonego przez ZUS zatrudnienia od 10 lipca 2000 roku do 7 listopada 2007 roku) oraz okres opieki nad matką został przez organ rentowy ostatecznie zaliczony, o tyle brak jest podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu w okresie od 1 kwietnia 1990 roku do 1 czerwca 1996 roku.

Przedłożone przez odwołującego pisma ZUS wzywające do uiszczenia zaległych składek na ubezpieczenie społeczne w spornym okresie, wobec jednoznacznego dokonania odpisów i zwrotu uiszczonych składek za cały ten okres w związku z likwidacją działalności, nie mogą wywołać skutku w postaci uznania tego okresu jako okresu składkowego.

Powyższego ustalenia Sąd dokonał na podstawie przedłożonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – I Oddział w Ł. dokumentów, potwierdzających zwrot składek i uznanie, że za wskazany sporny okres nie były za wnioskodawcę odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne. Przeciwnie twierdzenia T. M. nie zasługują na wiarę. Także zeznania świadka powołanego przez wnioskodawcę, który miał zaświadczyć o wpłacie przez skarżącego zaległości

składkowych w spornym okresie nie przekreślają tezy, że składki uiszczone za część spornego okresu zostały odpisane i zwrócone, a zatem nie prowadziły do uznania tego okresu jako okresu składkowego.

Przyjmując zatem dodatkowo jedynie okres opieki wnioskodawcy nad matką, jego staż ubezpieczeniowy nadal nie wynosi co najmniej 25 lat, a zatem nie jest możliwe podwyższenie wyliczonej przez organ rentowy emerytury do kwoty najniższej emerytury.

Dlatego też na podstawie art.477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie.

Orzeczenie o zwrocie kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu zapadło na podstawie § 15 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 roku, poz.1714) – w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia odwołania w przedmiotowej sprawie.